

YİNE ALİAĞA, YİNE GEMİ SÖKÜM, YİNE ŞAİBELİ GEMİLER MÜCADELE DEVAM EDİYOR

Aliağa yıllardır sanayi tesisleri ve gemi söküm tesislerinin yarattığı kirlilik ve yaşam sorunları ile mücadele ediyor. İzmir Aliağa' da bulunan gemi söküm tesisleri için yıllardır uyarılarda bulunuyor, tehlikeye dikkat çekiyor ve yaşamımız için, kent için, çevre ve halk sağlığı için mücadele ediyoruz.

Aliağa'da söküm için gelen gemilerin isimleri değişse de gemilerin ülkeye giriş ve söküm süreçlerindeki usulsüzlükler, izin ve raporlardaki eksiklikler, uygunsuz çalışma şartları, yetersiz denetim ve alınmayan çevresel önlemler ile birlikte sorun büyümeye devam ediyor.

Uluslararası ve ulusal mevzuat, teknik yeterlilikler, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı başta olmak üzere ilgili diğer kurumlar tarafından yurtdışından gelen gemilerin notifikasyon süreci, gemi sökümü, atık yönetimi sürecine ilişkin izin ve lisansları verilen, denetime tabii olan tesislerde yapılan uygulamaların kağıt üzerinde kaldığı örnekleri Otopan, Ethan, Kuito, Sao Paulo Gemileri ile yaşamıştık. Kuito ve Ethane gemilerinde hukuki süreç devam ederken gemi söküm işlemleri tamamlanmıştı.

Nae Sao Paulo gemisi ile ilgili Gemi Koordinasyon Grubu olarak uluslararası platformlarla birlikte verilen ortak mücadele sonucunda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından verilen izinler kaldırılmış, gemi Brezilya Çevre Bakanlığı tarafından geri çağırılmıştı. Ancak içerdiği asbest, tehlikeli ve radyoaktif atıklar ile bütünü ile bir tehlikeli atık olan gemi; Gemi Brezilya hükümetinin kabul etmemesi sonuca okyanusta batırılmıştır. Uluslararası ölçekte ses getiren, tüm bileşenler ve katkı koyanlar ile yürüttüğümüz toplumsal mücadele sonucu ülkemize giremeyen gemi okyanusta batırılmak ekolojik yıkıma neden olan kara bir leke olarak hatırımızdadır. Mücadelenin başarıya ulaşmaması halinde geminin Aliağa'da sessiz sedasız sökülmiş olacağı gerçeğini unutmamak gerekmektedir.

Ancak Aliağa Gemi Söküm Bölgesi'nde mevcut koşullarda gemi sökümü devam ediyor. Tehlikeli atık envanter raporları olmaksızın ya da gemilerin gerçek atık envanterini yansıtmayan şaibeli raporlarla sökümü gerçekleştirilen gemilere ilişkin haberler basında yer aldı. Geçtiğimiz aralık ayında Avrupa Komisyonu tarafından iş sağlığı güvenliği önlemlerinin alınmaması ve çevreye zarar verme gerekçesi ile İzmir Aliağa'da faaliyet gösteren iki tersaneyi, Onaylı Gemi Geri Dönüşüm Listesi'nden çıkardığı basında da paylaşıldı.

Gemi Geri Dönüşüm Tesislerinin tabi olduğu Avrupa Birliği Yasal Mevzuatı ile Türkiye'de uygulanan yasal mevzuat karşılaştırıldığı zaman Türkiye'deki yasal mevzuatın yetersiz kaldığı adeta gemi geri dönüşüm tesislerinin çevreyi ve doğayı katletmesinde bir sakınca olmadığı ve denetimlerin şeklen yapıldığı "kanun üstünde" bir bölge statüsü kazandığı görülmektedir.

Yaşanan örnekler gemi sökümleri ile ilgili işlemlerin yasal mevzuata uygun olarak gerçekleşmediğini, denetimlerin yetersiz kaldığını göstermekte, söylemlerimizi ve kaygılarımızı doğrulamaktadır. Geçtiğimiz aylarda Aliağa'ya getirilen Raymond Croze gemisi ile ilgili iddialar ile birlikte atık envanteri ve sürece ilişkin sorularımızı, uyarılarımızı kamuoyu ile paylaşmıştık.

Bugün yine söküme için Aliğa'ya gelen İtalyan donanmasına ait hurdaya çıkarılan "Carlo Fecia di Casatto", "Guglielmo Marconi", Leonardo da Vinci" isimli denizaltılar; "Bersagliere", "Artigliere" isimli devriye gemileri ve "Maestrale", "Scirocco" isimli fırkateynler ile ilgili benzer iddialarla karşı karşıyayız. Gemilerin yapım yılı, teknolojisi ve kullanım alanları göz önünde bulundurulduğunda asbest ve radyoaktivite dahil olmak üzere önemli miktarda tehlikeli ve zararlı atık içerme ihtimali bulunuyor.

Biz bu süreci, bu gemiyi, bu iddiaları ilk kez yaşamıyoruz. Daha önce de Otopan, Kuto, Ethan, Sao Paulo ve nicelerinde olduğu gibi yine bir atık gemi ve ülkemizin atık çöplüğü olduğu gerçeği ile mücadele ediyoruz.

Aşağıdaki sorularımızı tıpkı daha önceki mücadelelerimizde olduğu gibi tekrar soruyor, cevaplarını bilgi ve belgeleri ile ilgili yetkili kurumlardan bekliyoruz.

- Gemi ile ilgili Tehlikeli Madde Envanter Raporu bulunmakta mıdır?
- Geminin notifikasyon onayı var mıdır?
- Gemi Aliğa'ya gelmeden önce gas free belgesi sunulmuş mudur?
- Gemiye ilişkin söküme izni verilmiş midir?
- Radyasyon ölçümü yapılmış mıdır? Sonuçları nelerdir?
- Geri dönüşüm ve atık bertaraf süreçlerine ilişkin planlar sunulmuş mudur?
- Gemide boyaların potansiyel olarak asbest içerdiği hakkında söküme tesisi bilgilendirilmiş midir?
- Bakanlık ve ilgili kurumlar tarafından atık içeriği ve miktarı ile ilgili değerlendirme ve denetim yapılmış mıdır?
- Söküm işlemleri safhasında alınacak çevresel önlemler nelerdir?
- İşçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin önlemler nelerdir?

Sorularımızın cevapları verilmeden, kamuoyu ile paylaşılmadan yapılacak her türlü çalışmaya dair mücadelemizi büyüteceğimizi bir kez daha tekrarlıyoruz.

1960'lı yıllara kadar balıkçılık ve tarımla geçinen bir sahil kasabası olan Aliğa'nın Sanayi Bölgesi ilan edilmesinden bugüne geldiğimiz süreçte; bölgede giderek büyüyen petrokimya endüstrisi, demir çelik tesisleri, bu tesislere hammadde sağlayan gemi söküme tesisleri yan sanayiler ile ağır sanayi, İzmir Kenti bütününde çevre ve halk sağlığını tehdit eden yaşam sorununa dönüşmüştür.

Aliğa Bölgesinin çevresel yük ve kirlilik taşıma kapasitesinin aşılmış olduğu bilimsel ve kurumsal raporlarla defalarca ortaya konmuş, son olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen TUBİTAK ve Ege Üniversitesi Ziraat Mühendisliği Bölümü ortaklığında yapılan çalışma ile gerçekleştirilen Mevcut Durum tespitinde bilimsel veriler ve güncel ölçümler ile kirlilik bir kez daha ortaya konmuştur.

Türkiye'nin tek gemi söküm tesisinin bulunduğu yer olan Aliğa, hem de ağır sanayinin bulunduğu bölge olması nedeniyle çok hassas bir bölgedir ve kapasitesini doldurmuş durumdadır. Bu nedenle özel işletim koşullarının gerekli olduğu bir yerdir. Bu nedenle de şeffaf, çalışan sağlığı, çevre ve halk sağlığı ile doğayı koruyan bir perspektifle süreç yürütülmelidir. Yaşanan olumsuzlukların tekrarlanmaması için, gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı, hem gemi söküm tesislerinin hem de tüm Aliğa'da bulunan ağır sanayi tesislerinin işletim koşulları etkin bir şekilde denetlenmelidir. Ayrıca kapasite artışı ve yeni tesislerin açılmasına izin verilmemelidir. Aliğa'da çevresel mevzuata aykırı işlem yapan, çevre ve halk sağlığı sorunu yaratan işletmelerde gemi sökümüne son verilmelidir. Gemi Sökümü sürecinin bilimsel ve teknik değerlendirmeleri ile etkin bir kamusal denetimle yürütülmesi için gerekli çalışmaların ivedilikle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

İzmir'de meslek odaları, sivil toplum örgütleri, yaşam savunucuları; Gemi Söküm Tesislerinde gerçekleştirilen usulsüz işlemler, çevre ve halk sağlığını tehdit eden, sektör emekçilerinin yaşamına mal olan usulsüz işlemler ve uygulamalara karşı, ülkemizin ve Aliğa'nın atık çöplüğü haline gelmemesi mücadelesine vazgeçmeden devam ediyoruz.

Aliğa bölgesindeki gemi söküm çalışmaları başta olmak üzere, kentte insan ve çevre sağlığını tehdit eden tüm çalışmaların bilime, hukuka, kamu ve çevre sağlığına uygun hale getirilmesi nihai hedefi ile kararlılığımızı bir kez daha kamuoyu ile paylaşıyoruz.

İZMİR GEMİ SÖKÜM KOORDİNASYONU